

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА



Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
З СІМ'ЯМИ РІЗНОГО ТИПУ

Рівень освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Соціальна педагогіка

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання курсу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-педагогічна діяльність з сім'ями різного типу
Освітня програма	Соціальна педагогіка
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс/семестр	3/5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета курсу – підготовка фахівців до здійснення соціально-педагогічної діяльності з сім'ями різного типу.

Завдання курсу:

- аналіз стану сім'ї в сучасному суспільстві;
- висвітлення типології сім'ї;
- ознайомлення здобувачів освіти з основними проблемами різних типів сімей;
- огляд методів вивчення сім'ї;
- вивчення системи соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціально-педагогічної діяльності.
 ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності.

Спеціальні компетентності

СК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
 СК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
 СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси різних категорій дітей і молоді та їх сімей.
 СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки дітям та молоді, а також їх сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

Програмні результати навчання

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
 РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
 РН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги дітям та їх сім'ям.
 РН 23. Конструювати процес та результат соціально-педагогічної діяльності в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

3. Структура курсу

№ з/п	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Теоретико-методологічні засади соціально-педагогічної	Вміти визначати тип сім'ї (за визначеними методами та методиками);	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання,

	діяльності з сім'ями різного типу.	аналізувати проблеми та напрями допомоги. Знати принципи, напрями, форми та методи соціальної роботи з сім'єю. Володіти навичками, які потрібні соціальним педагогам для роботи з сім'ями.		тести, кейси
2.	Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах.	Знати зміст поняття «сім'я, що опинилася у складних життєвих обставинах». Вміти визначати основні проблеми сімей у СЖО. Розуміти вплив сім'ї у СЖО на розвиток дитини. Вміти реалізувати напрями, зміст та етапи роботи з сім'єю у СЖО.	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси
3.	Соціально-педагогічна робота з асоціальними сім'ями.	Розуміти мету і завдання соціально-педагогічної роботи з асоціальною сім'єю. Дотримуватися принципів соціально-педагогічної роботи з асоціальною сім'єю. Знати моделі допомоги асоціальній сім'ї (педагогічна, соціальна, психологічна, медична). Враховувати особливості соціально-педагогічної роботи з сім'єю, де є алкоголе-, наркозалежні батьки. Вміти реалізувати різні види соціально-	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси

		педагогічної діяльності з асоціальною сім'єю.		
4.	Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю.	Вміти визначати проблеми сімей, де виховується дитина з інвалідністю; формулювати основні завдання соціально-педагогічної роботи з такими сім'ями. Вміти визначати показники соціально-рольової адаптації: (ставлення до дитини, реабілітаційна активність, культура сім'ї). Розглянути кризово-інтервентну і проблемно орієнтовану моделі роботи з клієнтами з інвалідністю. Обґрунтовувати специфіку патронажу як форми роботи з сім'єю. Знати етапи патронажу; форми роботи з сім'єю, в якій виховується дитина з інвалідністю.	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси, моделювання ситуацій.
5.	Технології соціально-педагогічної роботи з молоддю сім'єю.	Усвідомлювати основні соціальні, педагогічні та психологічні проблеми молоді сім'ї. Обґрунтовувати напрями роботи Центрів соціальних служб з молоддю сім'єю. Вміти здійснювати підготовку молоді до подружнього життя та формувати навички	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси, моделювання ситуацій.

		усвідомленого батьківства. Вміти реалізувати форми та методи роботи з молодією сім'єю.		
6.	Соціально-педагогічна робота з багатодітними сім'ями.	Усвідомлювати особливості та проблеми сучасної багатодітної родини. Обґрунтовувати зміст корекційної, адаптаційної, профілактичної роботи соціального педагога з багатодітною родиною. Розуміти роль соціально-педагогічного патронажу у роботі з багатодітними сім'ями.	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних завдань
7.	Технології соціально-педагогічної роботи з прийомними сім'ями.	Знати етапи створення та функціонування прийомних сімей, ДБСТ. Вміти складати план навчання прийомних батьків. Розуміти проблеми прийомних родин. Вміти реалізувати технологію соціального супроводу прийомної сім'ї.	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних завдань
8.	Організація соціально-педагогічної роботи з сім'ями внутрішньо переміщених осіб, мігрантів, біженців.	Розрізняти поняття «внутрішньо переміщені особи», «мігранти», «біженці». Знати основні типи міграцій, що існують в сучасному суспільстві. Вміти виявляти причини, що сприяють міграційним процесам. Усвідомлювати вплив	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних завдань

		міграції на сім'ю, її функції, розвиток та формування дитини. Вміти реалізувати технології соціально-педагогічної роботи з сім'я ми внутрішньо переміщених осіб, мігрантів, біженців.		
9.	Соціально-педагогічна робота з сім'ями військовослужбовців, учасників та ветеранів бойових дій.	Знати основні проблеми військовослужбовців, учасників і ветеранів бойових дій та членів їхніх сімей. Усвідомлювати актуальність соціально-педагогічної роботи з такого типу сім'ями. Розуміти цілі та завдання соціально-педагогічної роботи з військовослужбовцями, учасниками і ветеранами бойових дій та членами їхніх сімей. Вміти реалізувати технології соціально-педагогічної роботи з військовослужбовцями, учасниками і ветеранами бойових дій та членами їхніх сімей.	2	Опрацювання лекційного матеріалу. Запитання, тести, кейси, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних завдань

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Практичне заняття	35

Контрольна робота	50
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	5
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Вид контролю – залік.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 35 балів за поточне оцінювання; 50 балів – за контрольну роботу; 10 балів – за самостійну роботу; 5 балів – за індивідуальне завдання.</p> <p>По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих у 5-бальній шкалі оцінок на практичних заняттях множиться на ваговий коефіцієнт 7, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 35 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	Повне та послідовне розкриття питань і завдань роботи.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 50 балів (35+10+5).
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Література:</p> <p><i>Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алексєнко Т. Ф. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Київ, 2007. 84 с. 2. Аносова А. В. та ін. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. : у 2-х част. Ч. II. Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї та дитини. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 348 с. 3. Бєвз Г. М., Кузьмінський В. О., Нескучаєва О. І. Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу : наук.-метод. посіб. Київ : Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с. 	

4. Бевз Г. М. Прийомна сім'я: соціально-психологічні виміри. Київ : «Слово», 2010. 214 с.
5. Буковинський А. Й. Що треба знати до створення сім'ї. Книга 1. Київ, 2015. 112 с.
6. Зберегти сім'ю. Соціальна робота із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах / автори-упорядники: Мороз О. М., Постолюк Г. І., Семигіна Т. В., Шипіленко О. С. Київ : ЕКМО, 2008. 160 с.
7. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
8. Корнят В. С., Бородій Д. І. Робота шкільного психолога з батьками: навч.-метод. посіб. Львів : «Растр-7», 2021. 285 с.
9. Петрочко Ж. В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав : монографія. Рівне : видавець О. Зень, 2010. 368 с.
10. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики : колективна монографія / Волинський національний університет імені Лесі Українки; за ред. В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОРМ-Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 342 с.
11. Трубавіна І. М. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї : науково-методичні матеріали. Київ : ДЦСССМ, 2003. 86 с.
12. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю : навч. посіб. Київ, 2003. 132 с.
13. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні : теорія і методика : [моногр.]. Харків : Нове слово, 2007. 395 с.

Додаткова

1. Белоліпцева О. В. Досвід упровадження змістово-технологічного забезпечення підготовки соціальних педагогів до роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. № 3. С. 252–257.
2. Буковинський А. Й. Національна стратегія зі збереження, формування і підтримки інституції сім'ї: аспекти формування. *Гілея (науковий вісник): збірник наукових праць*. Київ : ВІР УАН, 2011. Випуск 52 (№ 10). Спецвипуск. С. 300–306.
3. Дідик Н. Система роботи із сім'ями військовослужбовців: порівняльний аналіз досвіду США, Канади, Великої Британії. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2019. № 44 (47). С. 37–51. [https://doi.org/10.33120/ssj.vi44\(47\).115](https://doi.org/10.33120/ssj.vi44(47).115)
4. Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики : навч. посіб. : у 2-х част. Київ : «Кожній дитині», 2010. Част. 1. 224 с.
5. Квітко Н. М. Соціальна робота з вимушено переміщеними особами як наукова проблема. *Шляхи розвитку науки в сучасних кризових умовах:*

матеріали наук. практ. інтернет-конф., (Дніпро, 3-4 черв. 2021 р).
Дніпро, 2021. С. 513.

6. Логвінова О. Г. Соціально-педагогічна адаптація військовослужбовців, які повернулися з зони АТО, засобами соціально-психологічного тренінгу. *SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний зб. наук. праць із соціології та соціальної роботи*. 2018. № 7. С. 74–78.
7. Мозговий В. О. Робота психолога із сім'ями військовослужбовців, що виконують завдання за призначенням. *Теорія і практика сучасної психології : збірник наукових праць*. 2019. № 5 (1). С. 124–129.
8. Олексюк Н. С. Організація соціально-педагогічного процесу в сім'ї військовослужбовця як важлива умова її позитивно спрямованої життєдіяльності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 46. С. 43–47.
9. Отрощенко Н. Л. Розробка програми діяльності соціального педагога щодо підтримки неповних сімей в умовах закладу загальної середньої освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2021. № 1 (339). Ч. 2. С. 140–147.
10. Практики надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах (науково-методичний збірник) / за ред. Комарової Н. М. Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики, Київський міській центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Київ, 2016. 112 с.
11. Рассказова О. І., Логвінова О. Г. Соціальна робота з військовослужбовцями та їхніми сім'ями в умовах тривалого конфлікту на Сході України. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. № 2 (7). С. 61–71.
12. Савицький В. І. Особливості військової соціальної роботи з різними категоріями клієнтів. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць*. 2011. № 1 (9). С. 131–137.
13. Трубавіна І. М., Бойко С. М., Ніконенко О. В. Етичні питання спілкування та професійної діяльності соціальних працівників у роботі з сім'єю військовослужбовців. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2021. № 6 (344). С. 130–139.
14. Турбан В. В. Реабілітаційна робота з військовослужбовцями, учасниками бойових дій у центрах соціальних служб: етичний аспект. *Творча спадщина Г. С. Костюка: історія та сучасність*. 2018. С. 346–345.

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1
---------	--

	каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Сабат Наталія Іванівна Викладачі ЗВО України, запрошені за попереднім погодженням
Контактна інформація викладача	+380986702613 nadiya.sabat@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної доброчесності. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності

	<p>здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.)</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf <i>Рекомендовані платформи:</i></p> <p>українська освітня платформа Prometheus; безкоштовна освітня платформа Khan Academy; українська студія онлайн-освіти EdEra; онлайн-платформа Coursera.</p>

Викладач

Сабат Н. І.